

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Зовнішня політика та дипломатія України»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Рік навчання 2023/24, семестр 3

Форма здобуття вищої освіти Денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська,

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)

Любовець Олена Миколаївна, доктор історичних наук

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук,

e-mail olena_lubovec@ukr.net

URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2009>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна «Зовнішня політика та дипломатія України» є обов'язковою професійно орієнтованою дисципліною підготовки бакалаврів освітньої програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Дисципліна спрямована на підготовку досвідченого фахівця, який знається на пріоритетах зовнішньополітичного курсу України.

Метою дисципліни «Зовнішня політика та дипломатія України» є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про процес становлення й основний зміст зовнішньої політики України в історичній ретроспективі та на сучасному етапі, а також розуміння концептуальних засад зовнішньополітичної діяльності України по забезпеченню її національних інтересів у міжнародних відносинах.

Основними завданнями дисципліни є роз'яснення змісту зовнішньої політики та дипломатії України різних історичних епох; аналіз геополітичного становища України, її місця в системі міжнародних відносин в історичній ретроспективі та на сучасному етапі; розкриття процесу формування й основних положень зовнішньополітичної концепції сучасної незалежної України, характеру взаємовідносин України зі світовим співтовариством і окремими його суб'єктами.

Компетентності ОП:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

ПРН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

ПРН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

ПРН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

ПРН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

ПРН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/се мінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
3 семестр				
Модуль 1. Зовнішня політика та дипломатія України з IX до XIX ст.				

<p>Тема 1. Зовнішня політика та дипломатія доби Київської Русі.</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати міжнародні контакти давніх слов'ян та їх державних утворень.</p> <p>Розуміти геополітичні умови та особливості становлення та формування Київської Русі.</p> <p>Аналізувати основні напрями зовнішньополітичних зв'язків князів Київської Русі.</p> <p>Розуміти історичний досвід зовнішньополітичної діяльності Русі.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>
<p>Тема 2. Зовнішня політика та дипломатія періоду Галицько-Волинського князівства.</p>	<p>2/2</p>	<p>Характеризувати геополітичні причини піднесення Галицько-Волинської землі.</p> <p>Аналізувати основні напрями зовнішньополітичних зв'язків князів Королівства Русі.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>
<p>Тема 3. Українські землі в міжнародних відносинах за Литовсько-польську добу.</p>	<p>2/2</p>	<p>Аналізувати зовнішньополітичні відносини українських земель в складі Великого Литовського князівства та Речі Посполитої.</p> <p>Розуміти наслідки європейських впливів на політичний розвиток українських земель.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>
<p>Тема 4. Зовнішньополітичні зносини козаччини та Запорізької Січі.</p>	<p>2/2</p>	<p>Усвідомлювати: Запорізьку Січ як суб'єкта міжнародних відносин Мати структуроване уявлення про: офіційні стосунки українських козаків з Польщею, Росією, Туреччиною, Молдовою й іншими країнами. Оперувати ключовими положеннями: дипломатія запорізьких козаків;</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>

		<p>виборювання козацької автономії.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 5. Україна в системі міжнародних відносин періоду національно-визвольної війни середини XVII ст.</p>	4/4	<p>Аналізувати геополітичне становище козацько-гетьманської держави.</p> <p>Мати структуроване уявлення про дипломатичну діяльність українських гетьманів та місце України у політичних планах Московщини, Польщі та Туреччини.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	10
<p>Тема 6. Міжнародне становище Війська Запорізького наприкінці XVII - початку XVIII ст.</p>	2/2	<p>Усвідомлювати: Гадяцький трактат (1658 р.) — взірець високого рівня політикодипломатичного мислення козацьких державців, перспективну українську національну програму Мати структуроване уявлення про: дипломатію періоду української «Руїни». Оперувати термінами: протекторат; статті; поділ України.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	10
<p>Тема 7. Україна в зовнішній політиці європейських країн наприкінці XVII - XVIII ст.</p>	2/2	<p>Розуміти сутність інкорпораційної політики російського царату щодо українських земель.</p> <p>Аналізувати зовнішньополітичні зв'язки українських гетьманів.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	10
<p>Модуль 2. Зовнішня політика та дипломатія України з XX ст. до сьогодні</p>				

<p>Тема 8. Зовнішня політика доби Української революції 1917-1921 рр.</p>	<p>4/4</p>	<p>Знати причини, мету та завдання Української революції 1917-1921 рр.</p> <p>Аналізувати основні напрями зовнішньої політики Центральної Ради, гетьманату П. Скоропадського, Директорії УНР та ЗУНР.</p> <p>Характеризувати ставлення європейських країн до ідеї української державності.</p> <p>Розуміти вплив зовнішньополітичних чинників на результати та причини поразки Української революції 1917-1921 рр.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>
<p>Тема 9. Післявоєнне врегулювання кордонів в Європі. Доля українських земель.</p>	<p>2/2</p>	<p>Розуміти післявоєнну міжнародну обстановку та плани європейських країн щодо українських земель.</p> <p>Характеризувати заходи українських урядів щодо розв'язання проблеми державного статусу українських земель та включення УНР до складу Ліги Націй.</p> <p>Аналізувати умови включення українських земель до складу Чехословаччини, Польщі, Румунії.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>
<p>Тема 10. Зовнішня політика УСРР та УРСР у міжвоєнний період.</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати повноваження УСРР та УРСР у зовнішньополітичній сфері.</p> <p>Вміти пояснити причини обмеження/розширення зовнішньополітичної</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p>	<p>10</p>

		<p>діяльності УСРР та УРСР з позиції інтересів СРСР.</p> <p>Характеризувати умови вступу УРСР до ООН та її діяльність у міжнародних організаціях.</p> <p>Мати структуроване уявлення про діяльність уряду УНР в екзилі та її вплив на формування світової політичної думки щодо проблеми української державності.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 11. Зовнішня політика УРСР у післявоєнний період.</p>	2/2	<p>Знати повноваження УСРР та УРСР у зовнішньополітичній сфері в післявоєнний період.</p> <p>Мати структуроване уявлення про діяльність УРСР у міжнародних організаціях.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10
<p>Тема 12. Зовнішня політика незалежної України.</p>	4/4	<p>Характеризувати умови здобуття Україною статусу незалежної держави.</p> <p>Розуміти причини еволюції концепції зовнішньополітичного курсу України.</p> <p>Аналізувати основні напрями зовнішньої політики України та її участь в міжнародних організаціях.</p> <p>Вміти пояснити причини та сутність європейських та євроатлантичних прагнень України.</p> <p>Використовувати історичні джерела та літературу.</p>	Обговорення питань на семінарському занятті	10

Всього за 2 семестр			70
Екзамен			30
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). З початком сесії виконання і розміщення завдань припиняється.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Всі додаткові роботи (самостійна робота) повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні текстові посилання на використану літературу, а також мають бути результатом індивідуальної науково-дослідної роботи з високим (не менше 70 %) відсотком унікальності.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Борисова О. В. Зовнішня політика України: історія та сучасність. К., 2017. 341 с.
2. Головченко В. І., Матвієнко В.М. . Дипломатична історія України (1923–1993 роки): навч. посіб. К., 2012. 239 с.
3. Волошин Ю.О. Зовнішня політика України в умовах європейської інтеграції: проблеми конституційно-правового забезпечення: монографія / Ю. О. Волошин, С. В. Папаяні. Одеса, 2015.
4. Григор'єва Т. Історія дипломатії від давнини до кінця XVIII ст. К., 2015. 178 с.
5. Дорош Л., Івасечок О., Турчин Я. Зовнішня політика України. Л., 2021. 348 с.
6. Зовнішня політика України: опорний конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня бакалавра спеціальності 292 Міжнародні

економічні відносини) / Укладачі: Палінчак М. М., Бокоч В. М., Дір І. Ю., Савка В. Я., Стебляк Д. М., Лешанич М. М. Ужгород, 2022. 80 с.

7. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2017–2019) / Авт. вступ. ст., упоряд. А.Ю. Мартинов; Відп. ред. С. В. Віднянський. НАН України. Інститут історії України. К., 2014. 394 с.

8. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2014–2016) / Авт. вступ. ст., упоряд. А.Ю. Мартинов; Відп. ред. С. В. Віднянський. НАН України. Інститут історії України. К., 2017. 319 с.

9. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2017–2019) / Авт. вступ. ст., упоряд. А.Ю. Мартинов; Відп. ред. С. В. Віднянський. НАН України. Інститут історії України. К., 2020. 310 с.

10. Історія дипломатії: навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. Одеса, 2021. 116 с.

11. Кучик О. С. Зовнішня політика України: підручник. Л., 2018. 446 с.

12. Нариси з історії дипломатії України / Під ред. Смолія В.А., Галенко О.І., Камінський Є.Є., Кірсенко М.В. та ін. К., 2001. 736 с.

13. Стратегічна культура та зовнішня політика України: монографія / за заг. редакцією І. М. Ковалю, О. І. Брусиловської, В. А. Дубовика. Одеса, 2017. 264 с.

14. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин» / Керівник авторського колективу д.і.н., професор Манжола В.А., за редакцією академіка НАН України Губерського Л.В.К., 2008. 512 с.

15. Українська дипломатична енциклопедія: У. 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. К., 2004.

16. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”», Фонд ім. Ф. Еберта. К., 2022. 328 с.

17. Чекаленко Л. Зовнішня політика України : підручник К., 2015. 477 с.

18. Чекаленко Л., Федуняк С. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів). К., 2017. 464 с.

Додаткова:

19. Аудит зовнішньої політики України. Рекомендації до стратегії зовнішньої політики України. К., 1916. 59 с.

20. Гавронська Т. В. Київська Русь і її дипломатія в IX – першій половині X століття: відношення з державами Європи та Азії // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Право. 2021. № 35. С. 9-35.

21. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до нового часу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Нова книга, 2002. 433 с.

22. Зленко А. М. Дипломатія і політика України в процесі динамічних Івченко О. Т. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. К., 2010. 756 с.

23. Зовнішня політика України – 2015: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / за ред. Г. М. Перепелиці. К., 2016. 308 с.

24. Зовнішня політика України: підсумки 2022 року та прогнози на 2023-й. URL: https://hromadske.ua/posts/zovnishnya-politika-ukrayini-pidsumki-2022-roku-ta-prognozi-na-2023-j?gclid=CjwKCAjw4ZWkBhA4EiwAVJXwqWAtvXB3Z--V7rNIWXs7-V8VnXPIf-Bg9wbvQf21ngcxAtYIBPCsaRoCPxwQAvD_BwE

25. Макар Ю. Століття української дипломатії. Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017. Т. 35-36. С. 77-94.

26. Моцик О. Зовнішня політика й дипломатія Києва: перші кроки (VI–IX ст.) // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2018. № 1 (3). С. 107-111.

27. Овсій І. О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник. 2-ге вид. К., 2002. 240 с.

28. Руденко Г. М. Україна дипломатична. К., 2001. 176 с.

29. Сорока М. М. Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику Української держави у 90-х рр. XX ст.: Статті. Документи. Коментарі / М. М. Сорока. К., 2001. 782 с.

30. Україна і Європа (1990-2000 рр.) Україна в міжнародних відносинах з країнами-членами Європейського союзу. Анотована історична хроніка / І.М. Мельникова та ін. К., 2001. 308 с.

31. Чиж І. С. Україна в Раді Європи. К., 2001. 384с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліографічна і реферативна база даних SCOPUS. URL: <http://www.scopus.com/>
2. Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка – <http://www.iir.kiev.ua/>
3. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua>
4. Міністерства освіти і науки України (нормативні документи в галузі освіти і науки). URL: <http://www.mon.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/>
7. Carnegie Endowment for International Peace (CEIP). URL : <https://carnegieendowment.org/>
8. Chatham House (Royal Institute of International Affairs). URL : <https://www.chathamhouse.org/>
9. European Union (EU). URL: https://europa.eu/european-union/index_en
10. Institute for the Study of War (ISW). URL: <https://www.understandingwar.org/>
11. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL: <https://www.nato.int/>
12. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org/>
13. RAND («Research and Development») Corporation. URL: <https://www.rand.org/>
14. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). URL: <https://www.sipri.org/>
15. The Center for Strategic and International Studies (CSIS) URL : <https://www.csis.org/>
16. The Club of Rome. URL: <https://www.clubofrome.org/>
17. United Nations (UN). URL: <https://www.un.org/en/>